

bedastega in zabitega časopisa, da ne popoka od smeha in ne hodi iskat urednikov takih listov v blaznice, zato končuje dopisnik «Nove domovine»:

«Toda ni pričakovati, da bi kdo na Slovenskem resno upošteval naše besede!»

S temi besedami je sicer pokvarjen efekt genialne oslarije, toda — resnične so!

Ali ni res, gospodje v Ameriki: That is the humour of it!

Klerikalizem in mi.

(Dalje.)

Kdor si kot duhovnik ohrani čuteče srce s količkaj živo fantazijo, ta je — brez ovinkov bodi povedano — siromak; zakaj klerikalizem ne trpi ne cvetočega življenja, ne samostojnega mišljenja; on hoče imeti, kakor smo že rekli, žive mrličje in mrtve duše. Le takim more gospodovati, vse drugo se mu protivi. — Število nasprotnikov klerikalizma je rastlo od dne do dne in to zaradi probuje narodov, zaradi večjega števila omikancev in izobraženih, ki niso v duhovniku videli več višjega bitja, nego človeka iz krvi in mesa, ki je grešen kakor mi; ki niso več trpeli, da mu sega klerikalizem ne le na domače ognjišče, ampak da mu hoče tudi zabraniti misliti po svojem razumu. Tu se je začel upor, tu boj za duševno svobodo. Ljudje so se začeli zbuhati iz duševnega spanja, ki jih je vanje usnivalo zgolj pomanjkanje vede in omike.

Ta boj je bil in je neizogiben.

Ako upoštevamo, kar smo povedali o klerikalizmu, potem je naravnost smelo, ako si išče klerikalizem med učiteljstvom privržencev. Še nedavno minula preteklost nam je pokazala, kaj ima učiteljstvo pričakovati, ako zagospodari v deželi klerikalizem. Sicer se tuintam dela učiteljstvu prijaznega, a to so le slepila. Prave obraze kažejo klerikalci, kadar so na razpotju, na raznih shodih itd. — Klerikalci sami priznavajo, da je učiteljstvo slabo plačano, a ko je imelo priti izboljšanje učiteljskih plač v deželni zboru na razgovor, so odgovorili z obstrukcijo. Dr. Šušteršič, ta velemožni vodja klerikalcev, je dejal, da rajši razbije deželni zbor, nego bi dovolil izboljšanje učiteljskih plač iz deželnih sredstev. Po drugih shodih, prirejenih po klerikalcih, je bila ista deviza: nobene regulacije! — Ali je potem čuda, da ima klerikalizem v vrstah učiteljstva toliko nasprotnikov!? Ali naj hodi z njimi, ki ga bijejo, psujejo in mu ne privoščijo kruha?

Učiteljstvo, ki strmi po prosveti in omiki, je prirodni nasprotnik klerikalizmu, in zato ima vzroka dovolj. — Povevemo pa tukaj posebej in poudarjamo, da imamo v mislih klerikalizem po naši definiciji; vera pri tem nima ničesar opraviti. Mi smatramo vero kot neobhodno potrebno — a klerikalizem pa kot največje svetovno zlo, ki ga je uničevati z vsemi sredstvi.

Pisali smo ta članek z namenom, da pokažemo osobito učiteljstvu klerikalizem v vsi njegovi nagoti in ostudnosti. — Kdor ima oči, naj gleda in kdor ušesa, naj poslušaj! Prepriča se lahko vsak, da nismo pretiravali. Klerikalizem se rad odeva z raznimi maskami; pravega obraza sam ne pokaže; svoje končne smotre prikriva ter se dela nedolžnega, silno potrebnega in koristnega.

To krinko smo mu izkušali sneti ter ga pokazati v pravi podobi.

(Konec.)

Dopisi.

Štajersko.

Iz **Gotovelj** nam poročajo: Na Vernih duš dan so na tukajšnjem pokopališču blagoslovili in slovesno odkrili lep in fino izdelan skupni nagrobni spomenik prvemu tukajšnjemu nadučitelju Antonu Šumljaku in njegovi soprogi Mariji, rojeni Topolnikovi. Spomenik, ki prav toplo priporoča izdelovalca narodnega kamnoseškega mojstra Čamernika v Celju, je veljal okroglih 200 K, katerih eno četrtino so prispevali zavedni Gotovljani, tri četrtine pa pokojnikovim tovarišim. K odkritju se je zbralo mnogo domačega občinstva, šolska mladina ter okolo 30 učiteljev in učiteljic. Učitelji so zapeli žalostinki »Jamica tiha« in »Na grobeh«, predsednik učiteljskega društva, g. Armin Gradišnik, je pa imel pretresljiv nagrobni govor, v katerem je kratko očrtal življenje in značaj pokojnega tovariša. S solznimi očmi se je razhajalo občinstvo.

Pokojni Šumljak zasluži, da mu tudi tukaj postavimo spomenik.

Bil je eden izmed tistih, žal, da ne prerediti ubogih, a vrlih slovenskih sinov, ki je po njih zamahnila kruta usoda ravno takrat, ko so si v življenja boju ravnokar priborili svoj košček kruha in se je njih delovanje za blagor milega slovenskega naroda pravzaprav šele začelo.

V rani mladosti izgubivši očeta, ki je bil rudar, živeč odslej le od žuljev uboge mu matere, se je prestradal nadarjeni, navdušeni in živahni mladenič skozi težavne študije. Ko je napravil maturo, se ni mogel niti oddehniti, zakaj takoj drugi dan je že moral nastopiti službo pomožnega učitelja na Zidanem mostu. Tukaj je bil potem nad dve leti provizorični učitelj, od tukaj je prišel kot definitivni podučitelj v Šoštanj, kjer si je izbral zakonsko družico, iz Šoštanja je bil prestavljen v Žalec, kjer si je v kratkem pridobil izredne simpatije vsega prebivalstva.

Ko so se Gotovljani izšolali iz Žalca ter so si postavili krasno lastno šolsko poslopje, so hoteli izročiti vodstvo šole priljubljenemu jim Šumljaku in nikomur drugemu. To se je tudi zgodilo. Preskočivši dolgo vrsto starejših tekmovalcev, je bil Šumljak jeseni l. 1901. imenovan za tukajšnjega nadučitelja. Takrat ni bilo na svetu srečnejšega človeka nad Šumljaka. Z velikim veseljem in nenavadnim navdušenjem se je lotil delovanja na novi šoli in med naprednim prebivalstvom lepe in zavedne gotoveljske vasi. Tukaj delovati in umreti, to je bila njegova želja. Da bo pa njegovo tukajšnje delovanje tako kratko, tega se mu niti sanjati ni hotelo. V januarju lanskega leta se je preselila v večnost njegova mlada soproga, in decembra istega leta, po komaj dveletnem tukajšnjem službovanju, star šele trideset let, je legel k večnemu počitku še on.

Njegovo življenje je bilo trpljenje. Bridko so ga sicer tlačile materialne skrbi, a v kljub temu je bil navdušen idealist, kakršen naj bi bil vsak vzorni učitelj. Soproga mu je prinesla dobro srce, a nič denarja. Da bi mu pomagala nositi »življenja pezo«, se je dala vpisati kot učiteljska aspirantinja ter je na več šolah službovala kot suplentinja. Ni jima klonila jeklena volja, a omahniti jima je moralo telo pred kruto zalezovalko učiteljsko — pred jetiko.

Zapustila sta štiriletnega edinčka Ivančka. Kakšna usoda čaka sirotka? Bo li živel življenje svojega očeta? Bog ve!